

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1975/104
Karar Sayısı : 1975/115
Karar Tarihi:29/4/1975

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEME : İnebolu Sulh Ceza Mahkemesi.

İTİRAZIN KONUSU : 15.5.1974 günlü ve 1803 sayılı sayılı “Cumhuriyetin 50 nci Yılı Nedeniyle Bazı Suç ve Cezaların Affı Hakkında Kanun’un 2. maddesinin (B) bendinin Türk Ceza Kanununun 212. maddesi yönünden iptali istemidir.

I- OLAY :

Sanın eylemine uyan Türk Ceza Kanununun 212. maddesi gereğince cezalandırılması istemiyle açılan kamu davasının görülmesi sırasında; 1803 sayılı Yasanın 2. maddesinin (B) bendinin Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrası ile saptanan yöntemlere aykırı olarak yasalaştırıldığı Cumhuriyet Savcılığınca ileri sürülmüş; bu Mahkemece de ciddi görülerek (B) bendinin Türk Ceza Kanununun 212. maddesi yönünden iptali için Anayasanın değişik 151. ve 22.4.1962 günlü ve 44 sayılı Kanunun 27. maddeleri uyarınca itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verilmiştir.

II-İTİRAZIN GEREKÇESİ:

İtiraz gerekçesi özetle şöyledir:

1803 sayılı Af Yasanın 2. maddesinin (B) bendindeki kuralın Türk Ceza Kanununun 212. maddesi yönünden Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasındaki biçim kuralına aykırı olduğu kanısına varıldığından, iptali için Anayasanın değişik 151. maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesince başvurulmasına karar verilmiştir.

III-YASA METİNLERİ :

1-İtiraz konusu yasa kuralı:

a) 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Yasanın 2. Maddesinin Anayasaya aykırılığı ileri sürülen (B) bendi şöyledir:

“Madde 2- 7.2.1974 tarihine kadar işlenmiş:

A)

B)Türk Ceza Kanununun 202, 203,205, 206, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 403 ncü maddeleriyle 404 ncü maddesinin 1 nci bendinde ve 406,407,414/1,415,416/2-3,491,492,493,495,496,497,498,499,500,503 ve 510 ncu maddeleriyle Askeri Ceza Kanununun 131 ve 132 nci maddelerinde gösterilen suçları işleyenler

Esas Sayısı : 1975/104
Karar Sayısı : 1975/115

hakkında ilgili maddede öngörülen Devlet zararı önceden ödenmek; tazminat hükümleri ise saklı kalmak şartıyla bu maddenin (A) bendi hükmü uygulanır.”

2-Dayanılan Anayasa kuralları :

Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrası şöyledir:

Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosundan gelen metni benimsemezse, her iki Meclisin ilgili komisyonlarından seçilecek eşit sayıdaki üyelerden bir karma komisyon kurulur. Bu komisyonun hazırladığı metin Millet Meclisine sunulur. Millet Meclisi, Karma Komisyonca veya Cumhuriyet Senatosunca veya daha önce kendisine hazırlanmış olan metinlerden birini olduğu gibi kabul etmek zorundadır. Cumhuriyet Senatosunda üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kabul edilmiş olan madde değişikliklerinde, Millet Meclisinin kendi ilk metnini benimsemesi için, üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu gereklidir. Bu halde açık oya başvurulur.”

IV. İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi, İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca yaptığı toplantıda, Anayasa Mahkemesinin itirazı inceleme görevi ve yetkisi olup olmadığı sorunu üzerinde durulmuştur:

Suç ve cezaların affı hakkındaki yasama belgelerinin Anayasaya uygunluk denetimine bağlı olup olmayacağı sorunu üzerinde durulmuş ve bunların da Anayasaya uygunluk denetimine bağlı olduğu sonucuna varılmıştır. Konu hakkında gerekçeler Anayasa Mahkemesinin 28.11.1974 günlü, Esas:1974/34, Karar: 1974/50 sayılı kararında tümüyle açıklanmış bulunduğundan (Resmi Gazete; Gün: 21.1.1975, Sayı: 15125), bunların burada yinelenmesine gerek kalmamıştır.

Şu duruma göre, bu işe bakmanın Anayasa Mahkemesinin görevi içinde bulunduğu açıktır.

Şahap Arıç ve Halit ZARBUN katılmamışlardır.

İşin incelenmesinin Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkisi içinde bulunduğuna Şahap Arıç ve Halit ZARBUN'un karşıoylarıyla ve oyçokluğu ile; konunun niteliği gözönünde tutularak işin esası hakkında incelemenin başka güne bırakılmaksızın sürdürülmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ :

İtirazın esasına ilişkin bölümü, Mahkemenin gerekçesi, iptali istenen yasa ve dayanılan Anayasa kuralları, bunlarla ilgili gerekçeler ve başka yasama belgeleri okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A) İtiraz eden Mahkemenin kararında, uygulanacak yasa kuralının biçim yönünden Anayasaya aykırı olarak yasalaştırıldığı ve bu nedenle iptali gerektiği belirtilmiştir.

15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin (B) bendindeki kural Türk Ceza Kanununun 414. maddesinin birinci fıkrasıyla sınırlı olarak Anayasa Mahkemesinin 28.11.1974 günlü, Esas: 1974/39, Karar: 1974/51 sayılı kararı ile Anayasanın 92. maddesinin

Esas Sayısı : 1975/104
Karar Sayısı : 1975/115

beşinci fıkrasındaki biçim kurallarına aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiş ve bu karar 29.1.1975 günlü, 15136 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Şu halde 1803 sayılı yasanın 2. maddesinin (B) bendi için daha önce saptanmış bulunan iptal nedeni, burada dahi geçerlidir. Bu neden, yukarıda gün ve sayısı açıklanan ve yayımlandığı Resmi Gazetenin gün ve sayısı gösterilen kararımızda bütün açıklık ve ayrıntıları ile belirtilmiş olduğundan, burada yinelenmesine gerek görülmemiştir.

Nihat O.Akçakayalıoğlu bu sonuca değişik gerekçe ile katılmıştır.

Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Halit ZARBUN, Ahmet Koçak ve Ahmet Salih Çebi bu görüşe katılmamışlardır.

3-İptal hükmünün yürürlüğe giriş günü:

Anayasanın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrası ile saptanmış ilkeye göre özel bir durum zorunlu kılmıyorsa, iptal hükmünün yürürlüğe gecikmeksizin konulması asıldır. İnceleme konusu olayda da Anayasaya aykırılığı anlaşılmış bir kuralın yürürlüğünü sürdürmesi için bir zorunluk saptanmamış ve bu nedenle de iptal hükmü için ayrı bir yürürlük günü kararlaştırılmasına gerek görülmemiştir.

Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Halit ZARBUN, Abdullah Üner ve Nihat O.Akçakayalıoğlu bu görüşe katılmamışlardır.

IV-SONUÇ :

1- 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı kanunun 2. maddesinin itiraz konusu yapılan (B) bendindeki kuralın Millet Meclisinde Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrası hükmüne aykırı olarak oylanmış bulunması nedeni ile biçim yönünden ve Türk Ceza Kanununun 212.maddesi ile sınırlı olarak iptaline Nihat O.Akçakayalıoğlu'nun değişik gerekçesi ve Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Halit ZARBUN,Ahmet Koçak ve Ahmet Salih Çebi'nin karşıoylarıyla ve oyçokluğu ile;

2- İşin niteliğine göre, Anayasanın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Halit ZARBUN, Abdullah Üner ve Nihat O.Akçakayalıoğlu'nun karşıoylarıyla ve oyçokluğu ile;

29.4.1975 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Muhittin TAYLAN	Kâni VRANA	Şahap ARIÇ
		Karşıoy ekli

Esas Sayısı : 1975/104
Karar Sayısı : 1975/115

Üye

İhsan ECEMİŞ

Üye

Halit ZARBUN

Üye

Abdullah ÜNER

Karşıoy yazısı ektedir.

Üye

Ahmet KOÇAK

Üye

Şekip ÇOPUROĞLU

Üye

Lütfi ÖMERBAŞ

Karşıoy yazısı ektedir.

Üye

Hasan GÜRSEL

Üye

Ahmet Salih ÇEBİ

Üye

Şevket MÜFTÜGİL

Muhalefet yazısı ektedir.

Üye

Adil ESMER

Üye

Nihat
O.AKÇAKAYALIOĞLU

Üye

Ahmet H.BOYACIOĞLU

Karşıoy ekli

KARŞIOY YAZISI

Anayasa Mahkemesince;

a) İlk inceleme evresinde görev sorunu tartışılarak, itirazın incelenmesinin Anayasa Mahkemesi'nin görevine girdiğine;

b) 1803 sayılı Af Kanununun itiraz konusu maddesinin biçim yönünden iptaline;

Esas Sayısı : 1975/104
Karar Sayısı : 1975/115

c) İşin niteliğine göre Anayasa'nın değişik 152 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına oyçokluğuyla karar verilmiştir. Anayasaya uygun görmediğimden kararın bu kısımlarına katılmıyorum.

Bu konulardaki karşıoylarım, (21 Ocak 1975 gün ve 15125 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan, Anayasa Mahkemesi'nin 1975/34,1974/50 sayı ve 20.11.1974 günlü) kararındaki karşıoy yazımın I,II,III nolu bentlerinde tafsilâtlı olarak yazdığım karşıoyların prensipleri itibariyle aynı nitelikte olduğundan, bunların burada tekrarına lüzum görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle Anayasa Mahkemesi'nin bu kararının Anayasaya uygun olmadığını bildirdiğim kısımlarına, sözügeçen karşıoy yazımın I,II,III. nolu bentlerinde gösterilen nedenlerle karşıyım.

Üye

Şahap ARIÇ

KARŞIOY YAZISI

12.7.1974 günlü ve 14943 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Mahkememizin 2.7.1974 gün ve 1974/19-31 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımda açıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun bu kararındaki görüşlerine de karşıyım.

Üye

İhsan ECEMİŞ

KARŞIOY YAZISI

21.1.1975 günlü 15125 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Mahkememizin 28.11.1974 günlü, 1974/34-50 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımda açıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun bu kararına da katılmıyorum.

Üye

Halit ZARBUN

KARŞIOY YAZISI

Cumhuriyetin 50. yılı dolayısıyla yayımlanan 1803 sayılı Af Kanununun 2. maddesinin (B) bendinin, Millet Meclisinde Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasına aykırı biçimde oylanmış olması nedeniyle Anayasa Mahkemesince, esası incelenmeksizin ve Türk Ceza Kanununun 212. maddesiyle sınırlı olarak iptaline karar verilmiştir. Bu itibarla Yasama organının sözü edilen hükmü yeniden düzenlenmek yetkisi mevcuttur. Böyle olunca, Yasama Organına bu yetkisini kullanabilme olanağının sağlanması zorunluğu ortaya çıkmaktadır.

Yasama Organının bu yetkisini kullanabilmesi için de Anayasa Mahkemesi kararının Resmi Gazetede yayımlanmasından itibaren – Anayasanın 152. maddesiyle 44 sayılı Kanunun 50. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince, iptal hükmünün yürürlüğe girmesi konusunda yeterli bir sürenin verilmesi gerekmektedir. Böyle bir süre verilmediği takdirde Anayasa Mahkemesinin iptal kararı Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte iptal edilen kanun hükmü yürürlükten kalkacak ve bu suretle Yasama organının bu hükmü yeniden düzenlenmesine fırsat ve imkân kalmayacaktır.

İptal kararının yürürlüğe girmesinde bir süre verilmek için her halde kamu düzenini tehdit edici yasal ve boşluk meydana gelmesine gerek yoktur. Anayasanın 152. maddesinde böyle bir şart aranmamış ve 44 sayılı Kanunun 50. maddesinin üçüncü fıkrasında da yine böyle bir şart istenmemiş, ancak Anayasa Mahkemesinin gerekli gördüğü hallerde iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabileceği yazılmış bulunmuştur.

Olayda, Anayasanın 152. maddesindeki (Gereken hal) kaydının mevcut olup olmadığı sorununa gelince:

Anayasanın 64. maddesine göre genel ve özel af ilân etme yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine ait bulunmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Affın kapsamını ve sınırını da belli etmeye yetkilidir. (Anayasa Mahkemesi kararı: 9.6.1964 gün, Esas:1964/12, Karar:1964/47, Anayasa Mahkemesi Kararlar dergisi, cilt 2, Sh:176).

Kanun koyucu, Anayasanın verdiği bu yetkiye dayanarak ve Memleketin sosyal yararlarını da göz önünde tutarak, 1803 sayılı Af Kanunu ile bir bölüm suçları ve cezalarını tamamen affederken bir bölüm suçların cezalarının 12 yılını ve diğer bir bölüm suçların cezalarından ise yalnız beş yılı affetmediği uygun bulmuş ve bu arada Türk Ceza Kanununun 212. maddesinde yazılı memurların rüşvet alma suçlarını tamamen değil, cezasından yalnız beş yıl indirilmesini öngörmüştür.

İptal kararının yürürlüğe girmesi konusunda süre verilmemesi halinde Anayasa Mahkemesi Kararı Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte Af kanununun söz edilen hükmü yürürlükten kalkacak ve memurların rüşvet alma suçları Kanun koyucunun istek ve iradesi hilafına Kanunun 1. maddesiyle genel Affa uğramış olacaktır.

Yukarıda yazılı nedenlerle, kararın (iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına) kısmına karşıyım.

Esas Sayısı : 1975/104
Karar Sayısı : 1975/115

Üye
Abdullah
ÜNER

KARŞIOY YAZISI

21.1.1975 günlü 15125 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Esas: 1974/34, Karar: 1974/50 sayılı Anayasa Mahkemesi kararına ilişkin karşıoy yazısının 3 numaralı bendinde açıkladığım gerekçeler ile, çoğunluğun bu kararının aynı konu ile ilgili kısmına katılmıyorum.

Üye
Ahmet KOÇAK

KARŞIOY YAZISI

21.1.1975 günlü 15133 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Mahkememizin 28.11.1974 gün ve 1974/39-51 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımın 2 numaralı bendinde açıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun iptal hakkındaki görüşlerine karşıyım.

Üye
Ahmet Salih
ÇEBİ

KARŞIOY YAZISI

T.C.Anayasası'nın 92. madde 5. fıkrası hükmünün işletilişi koşul ve ilkeleri açısından "oylanacak metin" ile "oylama usulü" için, 14943 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2.7.1974 gün ve 19/31 sayılı Mahkememiz kararına bağlı Karşıoy yazımda açıkladığım,

Resmi Gazetenin 21.Ocak.1975 günlü 15125 sayısında yayımlanan Mahkememiz 28.11.1974 günlü kararına ek Karşıoy yazımda iptâl hükmü yürürlüğünün bir ileri tarihe bırakılması zorunluğu olarak değindiğim,

Görüş ve düşüncelerimle Anayasal denetime konu yapılan kanun hükmünün iptâli gerekçesine ve iptâl hükmü yürürlüğü için bir ayrı gün kararlaştırılmayışına karşıyım.

Esas Sayısı : 1975/104
Karar Sayısı : 1975/115

Üye

Nihat O.
AKÇAKAYALIOĞLU